

УДК 347.78:37.014.5:001.891

Теремецький Владислав Іванович –

*доктор юридичних наук, професор,
завідувач сектору проблем реалізації господарського законодавства
відділу проблем модернізації господарського права та законодавства
ДУ «ІЕПД імені В.К. Мамутова НАН України»*

ORCID: orcid.org/0000-0002-2667-5167

E-mail: vladvokat333@ukr.net

Vladyslav I. Teremetskyi –

*Doctor in Law, Professor,
Head of Sector of Problems of Implementation of Economic Legislation of
the Department of Modernizing Commercial Law and Law,
State Organization “V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of
the National Academy of Sciences of Ukraine”
(60 Taras Shevchenko Boulevard, Kyiv, 01032, Ukraine)*

ORCID: orcid.org/0000-0002-2667-5167

E-mail: vladvokat333@ukr.net

Аврамова Ольга Євгенівна –

*докторка юридичних наук, доцентка,
головна наукова співробітниця
відділу правової взаємодії бізнесу та держави
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва ім. академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1941-9894>
E-mail: oeavramova@gmail.com*

Olga Ye. Avramova –

*Doctor in Law, Associate Professor,
Leading Research Scientist of the Department of Legal Interaction between Business and the State,
Academician F. H. Burchak Scientific Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the
National Academy of Legal Sciences of Ukraine
(11 Kazymyra Malevycha Street, Kyiv, 03150, Ukraine)*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1941-9894>

E-mail: gamm@i.ua

Співвідношення норм академічної доброчесності та авторського права під час встановлення факту академічного плагиату

Актуальність проблематики зумовлена тим, що правила створення академічних творів регулюються як нормами освітнього законодавства, так і положеннями права інтелектуальної власності. При цьому вони відрізняються за своєю юридичною природою: норми академічної доброчесності належать до публічного права, тоді як положення авторського права та інших інститутів інтелектуальної власності – до приватноправової сфери. Визначено, що в освітньому праві та авторському праві існують розбіжності щодо розуміння ідеї як об'єкта правової охорони. У контексті академічної доброчесності ідея може розглядатися як результат інтелектуальної діяльності, а її незаконне привласнення – як академічний плагиат, тоді як в авторському праві ідея не є

об'єктом правової охорони. Крім того, в авторському праві визначено поняття «плагіат», а в освітньому праві – «академічний плагіат».

Водночас відмінність простежується також у меті правового регулювання: інститут авторського права спрямований передусім на захист майнових і немайнових прав авторів або їхніх правонаступників, тоді як норми академічної доброчесності орієнтовані на забезпечення достовірності наукової діяльності. Обґрунтовано, що встановлення факту академічного плагіату не може зводитися виключно до констатації порушення авторського права, оскільки ці види правового регулювання мають різні об'єкти охорони, підстави відповідальності та правові наслідки. Доведено, що кваліфікація академічного плагіату потребує комплексного застосування норм освітнього законодавства, локальних актів закладів освіти та окремих положень авторського права з урахуванням мети академічної діяльності й специфіки академічного твору. Наголошено, що норми авторського права у сфері академічної діяльності мають похідний характер від освітнього права та відрізняються за функціональною спрямованістю, зокрема щодо забезпечення академічної доброчесності та охорони прав авторів.

Встановлено, що процедура виявлення академічного плагіату визначається як на нормативному, так і на локальному рівнях – в окремих закладах вищої освіти та наукових установах. Сформульовано, що академічний плагіат є освітнім правопорушенням, яке передбачає порушення етичних та освітніх норм щодо створення академічного твору, зокрема ненадання достовірної інформації про авторство використаних ідей і текстів, а також порушення процедури його створення, зокрема виконання наукових робіт на замовлення іншими особами.

Ключові слова: інтелектуальна власність, об'єкти права інтелектуальної власності, об'єкт правової охорони, захист майнових і немайнових прав, авторське право, автор, науковий твір, службовий твір, академічний твір, академічна доброчесність, академічний плагіат.

V.I. Teremetskyi, O.Ye. Avramova The Correlation Between Academic Integrity Standards and Copyright Law in Establishing Academic Plagiarism

The relevance of this issue stems from the fact that the rules governing the creation of academic works are regulated both by educational legislation and by the provisions of intellectual property law. At the same time, these norms differ in their legal nature: academic integrity standards belong to the sphere of public law, whereas copyright law and other intellectual property institutions fall within the domain of private law. It has been established that educational law and copyright law differ in their understanding of an idea as an object of legal protection. In the context of academic integrity, an idea may be regarded as a result of intellectual activity, and its unlawful appropriation may constitute academic plagiarism, whereas under copyright law an idea is not protected as such. In addition, copyright law defines the concept of “plagiarism,” while educational law uses the concept of “academic plagiarism.”

At the same time, the difference is also evident in the purpose of legal regulation: the institution of copyright law is aimed primarily at protecting the moral and economic rights of authors or their successors, whereas academic integrity standards are focused on ensuring the credibility of scholarly activity. It is substantiated that establishing the fact of academic plagiarism cannot be reduced solely to identifying a copyright infringement, since these types of legal regulation have different objects of protection, grounds for liability, and legal consequences. It is proven that the qualification of academic plagiarism requires the comprehensive application of educational legislation, local regulations of educational institutions, and certain provisions of copyright law, taking into account the purpose of academic activity and the specific nature of an academic work. It is emphasized that copyright provisions in the field of academic activity are derivative of educational law and differ in their functional orientation, particularly with regard to ensuring academic integrity and protecting authors' rights.

It has been established that the procedure for detecting academic plagiarism is defined both at the regulatory level and at the local level, namely within particular higher education institutions and research establishments. It is formulated that academic plagiarism constitutes an educational offence involving a breach of ethical and educational standards governing the creation of an academic work, in particular the failure to provide

accurate information about the authorship of used ideas and texts, as well as a violation of the procedure for its creation, including the preparation of scholarly works by other persons on commission.

Keywords: *intellectual property, objects of intellectual property rights, object of legal protection, copyright, protection of economic and moral right, author, scholarly work, work made for hire, academic work, academic integrity, academic plagiarisms.*

Постановка проблеми. Створення академічного твору є складним процесом, який вимагає не лише спеціальних знань і навичок, а й дотримання встановлених правил академічної доброчесності та норм авторського права. Академічна доброчесність передбачає чесність, прозорість і відповідальність дослідника під час збору, обробки та представлення наукових результатів, а також чітке розмежування власного внеску й результатів інтелектуальної діяльності (ідей, положень, висновків) інших авторів. Авторське право, зі свого боку, забезпечує правову охорону об'єктів наукової творчості та визначає правила використання наукових і творчих результатів інших авторів. Про актуальність проблеми дотримання академічної доброчесності свідчить нормотворча і правозастосовна практика Міністерства освіти і науки України (далі – МОН). Йдеться про прийняття міністерством рішень про позбавлення наукового ступеня у зв'язку з порушенням вимог академічної доброчесності. Як приклад можна навести Наказ «Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України» від 26.02.2026 № 375, яким було позбавлено наукового ступеня двох осіб у зв'язку з порушенням правил академічної доброчесності [1].

Правила створення академічного твору охоплюють як норми освітнього права, так і норми права інтелектуальної власності. Водночас за своєю правовою природою правила академічної доброчесності належать до публічного права, тоді як норми права інтелектуальної власності, зокрема авторського права, – до приватного права. Поєднання цих правових інститутів формує комплексне правове регулювання процесу створення академічних творів. Співвідношення норм академічної доброчесності та авторського права не лише сприяє підвищенню якості наукової роботи, а й поглиблює розуміння дослідниками етичних і правових аспектів академічної діяльності.

Проблема академічного плагіату простежується в усьому світі. Показовим є випадок 2013 року, коли видавництво Grand Central відклало публікацію книги Джейн Гудолл «Seeds of Hope: Wisdom and Wonder From the World of Plants» після виявлення в ній кількох уривків, запозичених без належного посилання з вебсайтів, зокрема з Wikipedia [2].

Сучасні виклики у цій сфері пов'язані з використанням ChatGPT та інших інструментів штучного інтелекту в освітньому процесі. Так, за даними розслідування The Guardian, у 2025 році було оприлюднено інформацію про тисячі підтверджених випадків академічних порушень у британських університетах, пов'язаних із використанням ChatGPT та інших інструментів штучного інтелекту; водночас традиційні форми плагіату демонстрували тенденцію до зниження [3]. Аналіз випадків академічних порушень засвідчив майже 7 000 підтверджених випадків шахрайства з використанням штучного інтелекту у 2023–2024 роках, що становило 5,1 випадку на 1 000 студентів порівняно з 1,6 випадку на 1 000 студентів у 2022–2023 роках; ранні дані 2025 року свідчили про можливе зростання цього показника приблизно до 7,5 випадку на 1 000 студентів [3].

Розвиток штучного інтелекту є потужною технологічною тенденцією, що істотно впливає на освіту й науку, оскільки, з одного боку, полегшує навчання, сприяє науковим відкриттям і стимулює соціально-економічний та технологічний розвиток, а з іншого – може підривати академічну доброчесність [4, с. 2027]. Отже, академічний плагіат залишається однією з актуальних проблем сучасної наукової діяльності. Виявлення його випадків потребує комплексного підходу, що поєднує дотримання правил академічної доброчесності із застосуванням положень законодавства про авторське право. Наведене свідчить, що дослідження співвідношення норм академічної доброчесності та авторського права у процесі

встановлення факту академічного плагіату є актуальним напрямом наукового пошуку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика академічної доброчесності, зокрема академічного плагіату, останніми роками стала предметом досліджень у сфері права, педагогіки, освіти та науки. Так, у науковій літературі академічну доброчесність розглядають як багатоаспектне правове явище, пов'язане із забезпеченням належних стандартів освітньої та наукової діяльності [5]. Її також характеризують як поєднання етичних і правових вимог, спрямованих на забезпечення довіри до результатів освітньої та наукової діяльності [6]. Крім того, дослідники звертають увагу на трансформацію академічної доброчесності в умовах поширення штучного інтелекту та окреслюють нові ризики для системи освіти і науки, зокрема у зв'язку з використанням генеративних ШІ-інструментів [4].

Водночас окремі аспекти порушеної проблематики висвітлено й у працях інших дослідників. Так, Б. С. Щербина дослідив право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості [7]. Однак зміст свободи наукової творчості в аспекті її меж, зумовлених вимогами академічної доброчесності та охороною авторських прав, розкрито лише частково. О. В. Шинкарук визначає, що зміст академічної доброчесності охоплює, зокрема, заборону плагіату, обов'язок належного цитування використаних джерел, дотримання законодавства про авторське право і суміжні права, а також надання достовірної інформації про методики та результати досліджень [8, с. 344]. К. С. Науменко та Г. С. Божко, аналізуючи міжнародний досвід, слушно наголошують, що боротьба з порушеннями академічної доброчесності триває в університетах багатьох країн незалежно від рівня їх розвитку [9, с. 53]. Н. П. Христинченко, Р. Б. Шишка, І. Л. Бородін обґрунтовують, що правове забезпечення академічної доброчесності у науковій діяльності в Україні становить систему нормативно-правових і адміністративних заходів, спрямованих на забезпечення публічної довіри до результатів наукових досліджень [10, с. 732].

Отже, аналіз наведених праць дає підстави стверджувати, що академічна доброчесність у сучасній науці переважно розглядається як

етичний, освітній і правовий феномен. Водночас питання співвідношення норм академічної доброчесності та авторського права під час встановлення факту академічного плагіату не дістало належного висвітлення, що свідчить про актуальність цього дослідження.

Метою статті є з'ясування співвідношення норм академічної доброчесності та авторського права під час встановлення факту академічного плагіату. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання: розкрити поняття академічного плагіату, визначити особливості співвідношення засад академічної доброчесності та норм авторського права під час виявлення факту академічного плагіату.

Виклад основного матеріалу.

Академічний плагіат є одним із видів порушення академічної доброчесності. Відповідно до абз. 1 ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту» академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [11].

Академічний плагіат є видом порушення академічної доброчесності (п. 2 ч. 1 ст. 18 Закону України «Про академічну доброчесність» [12]. Відповідно до абз. 1 ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту» академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [11].

У Рекомендаціях щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо), схвалених листом МОН України від 15.08.2018 № 1/11-8681, зазначено, що будь-яке відтворення текстових фрагментів в науковій роботі (без змін, з незначними змінами або в перекладі з іншого джерела), повинно супроводжуватися відповідним посиланням на джерело, за винятком загальноновживаних виразів, які не мають авторства [13]. Отже, недотримання цієї вимоги може свідчити про наявність ознак

академічного плагіату та потребує правової оцінки з урахуванням характеру запозичення, обсягу відтвореного матеріалу і способу його використання.

У Рекомендація МОН України від 15.08.2018 № 1/11-8681 визначені такі види академічного плагіату в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): 1) відтворення в тексті наукової роботи без змін, з незначними змінами, або в перекладі тексту іншого автора (інших авторів), обсягом від речення і більше, без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту; 2) відтворення в тексті наукової роботи, повністю або частково, тексту іншого автора (інших авторів) через його перефразування чи довільний переказ без посилання на автора (авторів) відтвореного тексту; 3) відтворення в тексті наукової роботи наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата; 4) відтворення в тексті наукової роботи, наведеної в іншому джерелі науково-технічної інформації (крім загальновідомої) без вказування на те, з якого джерела взята ця інформація; 5) відтворення в тексті наукової роботи оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва [13].

Отже, академічний плагіат полягає у використанні тексту (його частин) або творів мистецтва без посилання на автора; перефразуванні чи довільному переказі тексту без належного посилання на джерело; невказанні джерела цитування; використанні науково-технічної інформації, наведеної в іншому джерелі (крім загальновідомої), без зазначення джерела її запозичення.

Згідно з розділом 2, підпунктом Г Розширеного глосарію термінів та понять ст. 42 «Академічна доброчесність» Закону України «Про освіту» (від 5 вересня 2017 р.), надісланому Керівникам закладів вищої освіти листом МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650, до основних різновидів академічного плагіату належать: дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат із посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово

використано в унікальному значенні, наданому цим джерелом); використання інформації (фактів, ідей, формул, числових значень тощо) з джерела без посилання на нього; перефразування тексту джерела у формі, близькій до оригіналу, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на нього; подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, зокрема і робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання [14].

Слід зауважити, що до академічного плагіату можна віднести не лише неправомірне використання тексту, а й використання інформації у вигляді ідей. Г. О. Літвіщенко зазначає, що ідея за своєю сутністю є результатом інтелектуальної, творчої діяльності, тому її запозичення може призводити до порушення інтересів її творця [15, с. 141]. Водночас у контексті авторського права ідея не визнається як об'єкт охорони. Так, С. В. Корновенко вказує, що ідея в уяві творця не підлягає правовій охороні як об'єкт права інтелектуальної власності, проте ідеї, матеріалізовані в об'єктивній формі, набувають ознак такого об'єкта [16, с. 157]. Це відповідає змісту ч. 3 ст. 7 Закону України «Про авторське право і суміжні права», відповідно до якої правова охорона не поширюється на технології створення і вираження твору, ідеї та теорії [17].

Водночас у листі МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 зазначено, що Національний науковий фонд США визначає академічний плагіат як «привласнення чужих ідей, методів, результатів або слів без оформлення належного цитування» [14]. Складність цього питання полягає в тому, що в освітньому законодавстві та праві інтелектуальної власності існують різні доктринальні підходи до розуміння ідеї як об'єкта порушення у сфері академічної доброчесності, тобто об'єкта правової охорони. Зокрема, в авторському праві ідея традиційно не визнається об'єктом правової охорони, тоді як у контексті академічної доброчесності вона може розглядатися як результат інтелектуальної

діяльності, а її незаконне привласнення – як академічний плагіат.

Наведене свідчить про доцільність окремого наукового дослідження, присвяченого з'ясуванню поняття, ознак і змісту ідеї як об'єкта правової охорони у сфері академічної доброчесності.

Проблемною є і процедура виявлення неправомірного використання чужої ідеї. Загалом процедура встановлення факту академічного плагіату визначається як на нормативному, так і на локальному рівнях – у закладах вищої освіти та наукових установах. Так, у Рекомендаціях для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року (протокол № 11), передбачено, що перевірка всіх видів робіт на наявність ознак академічного плагіату обов'язково передусім іншим процедурам їх розгляду [18].

Таку перевірку здійснюють за допомогою програмно-технічних засобів, а для науково-методичних робіт, монографій, електронних творів і наукових робіт для підвищення об'єктивності рекомендовано використовувати принаймні дві програми залежно від типу роботи та завдань перевірки. Прикладом локального регулювання є Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут», затверджене Вченою радою університету (протокол № 5 від 27 грудня 2023 року) [19]. У ньому передбачено перевірку текстів із використанням антиплагіатної інтернет-системи Unicheck, а за потреби – додаткову перевірку іншими вільно доступними системами. За результатами такої перевірки текст може бути передано на подальший розгляд (рецензування, захист тощо), направлено на повторну перевірку після доопрацювання або не прийнято до розгляду – залежно від рівня оригінальності та характеру виявлених запозичень.

Поряд із системою Unicheck у практиці закладів вищої освіти застосовується також StrikePlagiarism як програмний засіб перевірки текстів на текстові збіги, перефразування та інші

ознаки можливих порушень академічної доброчесності. Використання таких систем є особливо актуальним в умовах поширення генеративного штучного інтелекту, що ускладнює процедури виявлення неправомірних запозичень.

При розгляді академічного твору щодо наявності/відсутності академічного плагіату слід звертати увагу, що термін «академічний плагіат» в освітньому законодавстві не є тотожним терміну «плагіат» в законодавстві про авторське право, проте між ними наявна спільна складова, оскільки в обох випадках йдеться про некоректне використання результатів наукової чи творчої діяльності інших осіб (абз. 1 Д 1.3. Додатка 1 Рекомендації для експертів із розгляду внутрішньої політики і процедур забезпечення академічної доброчесності та зовнішньої оцінки їхньої якості, схваленого Рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 07.06.2022 р., Протокол № 9 (14)) [20].

У Законі України «Про авторське право і суміжні права» закріплено, що плагіат – це опублікування твору або його частини в незмінному або видозміненому вигляді, включаючи опублікування перекладу іншомовного твору або його частини, під іменем особи, яка не є автором цього твору (п. 1 ч. 2 ст. 53 Закону) [17]. У листі МОН України від 23.10.2018 № 1/9-650 [14], а саме в коментарях Д і Е розділу 2 Розширеного глосарію термінів та понять із академічної доброчесності, зазначено, що наведене визначення не охоплює всіх випадків академічного плагіату. Зокрема, під нього не підпадає некоректне використання як результатів власної наукової або творчої діяльності чужих ідей, текстів тощо, які не є творами у розумінні зазначеного закону. Захист права інтелектуальної власності спрямований передусім на охорону майнових і особистих немайнових прав авторів чи їхніх правонаступників. Натомість норми щодо академічного плагіату орієнтовані не на авторів, а на осіб, які порушують академічну доброчесність шляхом ненадання достовірної інформації про авторів певних ідей, текстів, наукових результатів тощо. Академічний плагіат розглядається як порушення етичних норм академічної спільноти, тоді як порушення

авторського права є цивільним правопорушенням у сфері інтелектуальної власності.

Авторське право має обмежений термін дії. Після спливу строку чинності майнових прав твір може вільно і безоплатно використовуватися без згоди автора чи його правонаступників, однак це не усуває обов'язку належного посилання на автора [14]. Враховуючи наведене, можна дійти висновку, що правила академічної доброчесності охоплюють щонайменше три взаємопов'язані блоки: дотримання стандартів захисту авторського права, дотримання освітніх стандартів і дотримання стандартів достовірності інформації [6, с. 341].

Враховуючи наведене, можна стверджувати, що академічний плагіат у сфері освітніх правовідносин може бути охарактеризований як порушення академічної доброчесності, яке в доктринальному розумінні має ознаки освітнього правопорушення. Його зміст полягає у порушенні етичних принципів і визначених законом правил створення академічного твору, зокрема у ненаданні достовірної інформації про авторство використаних ідей і текстів, а також у порушенні процедури його створення, зокрема шляхом подання як власних наукових робіт, виконаних на замовлення іншими особами.

Процедура встановлення факту академічного плагіату, наявність складу освітнього правопорушення та застосування заходів академічної відповідальності визначаються передусім нормами освітнього законодавства і локальними актами закладів освіти та наукових установ. Норми авторського права мають похідний характер від норм освітнього права у сфері етики академічної наукової діяльності. Вони застосовуються для

з'ясування факту визначення авторства та неправомірного використання авторських прав.

Освітнє та авторське право щодо академічного твору мають різну спрямованість. Зокрема, авторське право спрямоване на захист суб'єктивних авторських прав, тоді як норми академічної доброчесності – на забезпечення достовірності, чесності та прозорості наукової діяльності, а також підвищення її якості. Саме тому академічний плагіат може існувати навіть за відсутності порушення авторського права, зокрема у випадках некоректного використання чужих ідей, інтерпретацій, узагальнень чи термінів без належного посилання. Отже, академічна доброчесність та авторське право є взаємопов'язаними, але незалежними правовими регуляторами, що застосовуються за різними критеріями та мають різну мету.

Висновки. Узагальнюючи наведене, можна стверджувати, що академічний плагіат є складною правовою категорією, яка формується на перетині стандартів академічної доброчесності та права інтелектуальної власності. Його визначальною ознакою є незаконне привласнення результатів інтелектуальної діяльності іншої особи без належного зазначення авторства. Водночас використання загальноновідомих знань, загальноновизнаних наукових принципів і методологічних підходів, яким бракує елементів індивідуальної творчості, не є академічним плагіатом. Відповідно подальші наукові дослідження мають бути зосереджені на уточненні критеріїв визначення об'єктів академічного плагіату, зокрема щодо використання ідей, концепцій і наукових підходів, що є важливим для забезпечення правової визначеності та узгодженості правозастосовної практики.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження рішень атестаційної колегії Міністерства освіти і науки України від 26.02.2026 щодо присвоєння вчених звань та присудження наукових ступенів: наказ Міністерства освіти і науки України від 26.02.2026 № 375. URL: <https://mon.gov.ua/npasearch?&tags=atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii> (дата звернення: 27.03.2026).
2. Goodall Book Postponed Due to Plagiarism Claims. Publishers Weekly. 25 Mar. 2013. URL: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/industry-news/publisher-news/article/56512-goodall-book-postponed-due-to-plagiarism-claims.html> (date of access: 27.03.2026).

3. Goodier M. Revealed: Thousands of UK university students caught cheating using AI. *The Guardian*. 15 June 2025. URL: <https://www.theguardian.com/education/2025/jun/15/thousands-of-uk-university-students-caught-cheating-using-ai-artificial-intelligence-survey> (date of access: 27.03.2026).
4. Teremetskyi V., Burylo Yu., Zozuliak O., Koshmanov M., Polyova N., Petruk O. Academic integrity in the age of artificial intelligence: world trends and outlook for Ukraine from the legal perspective. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*. 2024. Vol. 22, No. 1. P. 2020–2029. DOI: <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.1.00147> URL: https://www.pjlss.edu.pk/pdf_files/2024_1/2020-2029.pdf (date of access: 27.03.2026).
5. Теремецький В. І. Правова природа академічної доброчесності в Україні. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*: зб. наук. есе учасників дистанц. етапу наук. стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 11.03–23.03.2019). Варшава, 2019. С. 151–155.
6. Teremetskyi V., Avramova O., Hrubinko A., Krupnova L., Lisohorova K. Ethical and Legal Essence of Academic Integrity in Ukraine. *Journal of Law and Political Sciences*. 2020. Vol. 23, Issue 2/C. P. 320–344. URL: https://drive.google.com/file/d/15r3HAXqJ7Mow4-jaoLcBKZo8hEeL_xJY/view (date of access: 27.03.2026).
7. Щербина Б. С. Право на свободу літературної, художньої, наукової і технічної творчості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2022. Вип. 71. С. 152–157. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.25>.
8. Шинкарук О. Академічна доброчесність як складова академічної культури учасників освітнього і наукового процесу. *Humanities Studies: Pedagogy, Psychology, Philosophy*. 2023. Vol. 11, No. 2. P. 107–114. DOI: [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(2\).2023.107-114](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(2).2023.107-114).
9. Науменко К. С., Божко Г. С. Академічна доброчесність: міжнародний досвід. *Правова наука і державотворення в Україні в контексті правової інтеграції*: матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 21–22 трав. 2021 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Сум. філ. Суми: Видав. дім «Ельдорадо», 2021. С. 52–54.
10. Христинченко Н. П., Шишка Р. Б., Бородін І. Л. Правове забезпечення академічної доброчесності у науковій діяльності в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 730–732. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/172>.
11. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> (дата звернення: 27.03.2026).
12. Про академічну доброчесність: Закон України від 18.12.2025 № 4742-IX. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (дата звернення: 27.03.2026).
13. Рекомендації щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо): дод. до листа Міністерства освіти і науки України від 15.08.2018 № 1/11-8681. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18#Text> (дата звернення: 27.03.2026).
14. Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти: лист Міністерства освіти і науки України від 23.10.2018 № 1/9-650. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text> (дата звернення: 27.03.2026).
15. Літвищенко Г. О. Плагіат у сфері засобів масової інформації. *Правові новели*. 2021. № 14. С. 140–145. DOI: <https://doi.org/10.32847/ln.2021.14.019>
16. Корновенко С. В. Концептуальні підходи до правової охорони ідеї. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 4. С. 156–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/34>.
17. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX. База даних «Законодавство України». Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 27.03.2026).
18. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності: затв. рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29.10.2019, протокол № 11. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%>

D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96%CC%88-%D0%97%D0%92%D0%9E-
%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0-
%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B
D%D1%8F-
%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%96
%CC%88-
%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81
%D1%82%D1%96.pdf (дата звернення: 27.03.2026).

19. Положення про порядок перевірки академічних та наукових текстів на унікальність в Національному аерокосмічному університеті «Харківський авіаційний інститут»: затв. Вченою радою Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут», протокол № 5 від 27.12.2023; введ. в дію наказом № 3040 від 27.12.2023. URL: <https://khai.edu/polozenna-pro-poradok-perevirki-akademichnih-ta-naukovih-tekstiv-na-unikalnist> (дата звернення: 27.03.2026).

20. Рекомендації для експертів із розгляду внутрішньої політики і процедур забезпечення академічної доброчесності та зовнішньої оцінки їх якості: схвал. рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 07.06.2022, протокол № 9 (14). URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/3.->

%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%9
6%D1%97-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-
%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%96%D0%B2-
%D0%90%D0%BA%D0%94.pdf (дата звернення: 27.03.2026).

References:

1. Pro zatverdzhennia rishen atestatsiinoi kolehii Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 26.02.2026 shchodo prysvoiennia vchenykh zvan ta prysudzhennia naukovykh stupeniv: nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 26.02.2026 № 375. URL: <https://mon.gov.ua/npasearch?&tags=atestatsiya-kadriv-vishchoi-kvalifikatsii> (data zvernennia: 27.03.2026).

2. Goodall Book Postponed Due to Plagiarism Claims. Publishers Weekly. 25 Mar. 2013. URL: <https://www.publishersweekly.com/pw/by-topic/industry-news/publisher-news/article/56512-goodall-book-postponed-due-to-plagiarism-claims.html> (date of access: 27.03.2026).

3. Goodier M. Revealed: Thousands of UK university students caught cheating using AI. *The Guardian*. 15 June 2025. URL: <https://www.theguardian.com/education/2025/jun/15/thousands-of-uk-university-students-caught-cheating-using-ai-artificial-intelligence-survey> (date of access: 27.03.2026).

4. Teremetskyi V., Burylo Yu., Zozuliak O., Koshmanov M., Polyova N., Petruk O. Academic integrity in the age of artificial intelligence: world trends and outlook for Ukraine from the legal perspective. *Pakistan Journal of Life and Social Sciences*. 2024. Vol. 22, No. 1. P. 2020–2029. DOI: <https://doi.org/10.57239/PJLSS-2024-22.1.00147> URL: https://www.pjlss.edu.pk/pdf_files/2024_1/2020-2029.pdf (date of access: 27.03.2026).

5. Teremetskyi V. I. Pravova pryroda akademichnoi dobrochesnosti v Ukraini. *Akademichna dobrochesnist: vyklyky suchasnosti: zb. nauk. ese uchasnykiv dystants. etapu nauk. stazhuvannia dlia osvitan* (Respublika Polshcha, Varshava, 11.03–23.03.2019). Varshava, 2019. S. 151–155.

6. Teremetskyi V., Avramova O., Hrubinko A., Krupnova L., Lisohorova K. Ethical and Legal Essence of Academic Integrity in Ukraine. *Journal of Law and Political Sciences*. 2020. Vol. 23, Issue 2/C. P. 320–344. URL: https://drive.google.com/file/d/15r3HAXqJ7Mow4-jaoLcBKZo8hEeL_xJY/view (date of access: 27.03.2026).

7. Shcherbyna B. S. Pravo na svobodu literaturnoi, khudozhnoi, naukovoї i tekhnichnoi tvorchosti. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*. 2022. Vyp. 71. S. 152–157. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.71.25>.

8. Shynkaruk O. Akademichna dobrochesnist yak skladova akademichnoi kultury uchasnykiv osvitnoho i naukovoho protsesu. *Humanities Studies: Pedagogy, Psychology, Philosophy*. 2023. Vol. 11, No. 2. P. 107–

114. DOI: [https://doi.org/10.31548/hspedagog14\(2\).2023.107-114](https://doi.org/10.31548/hspedagog14(2).2023.107-114).

9. Naumenko K. S., Bozhko H. S. Akademichna dobrochesnist: mizhnarodnyi dosvid. *Pravova nauka i derzhavotvorennia v Ukraini v konteksti pravovoi intehtatsii*: materialy XIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Sumy, 21–22 trav. 2021 r.) / MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav, Sum. fil. Sumy: Vydav. dim «Eldorado», 2021. S. 52–54.

10. Khrystynchenko N. P., Shyshka R. B., Borodin I. L. Pravove zabezpechennia akademichnoi dobrochesnosti u naukovii diialnosti v Ukraini. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2023. № 6. S. 730–732. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/172>.

11. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2145-19> (data zvernennia: 27.03.2026).

12. Pro akademichnu dobrochesnist: Zakon Ukrainy vid 18.12.2025 № 4742-IX. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text> (data zvernennia: 27.03.2026).

13. Rekomendatsii shchodo zapobihannia akademichnomu plahiatu ta yoho vyivlennia v naukovykh robotakh (avtoreferatakh, dysertatsiiakh, monohrafiakh, naukovykh dopovidiakh, stattiakh toshcho): dod. do lysta Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 15.08.2018 № 1/11-8681. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v8681729-18#Text> (data zvernennia: 27.03.2026).

14. Shchodo rekomendatsii z akademichnoi dobrochesnosti dlia zakladiv vysheoi osvity: lyst Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.10.2018 № 1/9-650. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#Text> (data zvernennia: 27.03.2026).

15. Litvishchenko H. O. Plahiat u sferi zasobiv masovoi informatsii. *Pravovi novelty*. 2021. № 14. S. 140–145. DOI: <https://doi.org/10.32847/ln.2021.14.019>

16. Kornovenko S. V. Kontseptualni pidkhody do pravovoi okhorony idei. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*. 2024. № 4. S. 156–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-4/34>.

17. Pro avtorske pravo i sumizhni prava: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 № 2811-IX. Baza danykh “Zakonodavstvo Ukrainy”. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (data zvernennia: 27.03.2026).

18. Rekomendatsii dlia zakladiv vyshchoi osvity shchodo rozrobky ta vprovadzhennia universytetskoï systemy zabezpechennia akademichnoi dobrochesnosti: zatv. rishenniam Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity vid 29.10.2019, protokol № 11. URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%96CC%88-%D0%97%D0%92%D0%9E-%D1%81%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B5%D0%BC%D0%B0-%D0%B7%D0%B0%D0%B1%D0%B5%D0%B7%D0%BF%D0%B5%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B%D1%8F-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%96%CC%88-%D0%B4%D0%BE%D0%B1%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf> (data zvernennia: 27.03.2026).

19. Polozhennia pro poriadok perevirky akademichnykh ta naukovykh tekstiv na unikalnist v Natsionalnomu aerokosmichnomu universyteti “Kharkivskiy aviatsiinyi instytut”: zatv. Vchenoiu radoiu Natsionalnoho aerokosmichnoho universytetu “Kharkivskiy aviatsiinyi instytut”, protokol № 5 vid 27.12.2023; vved. v diiu nakazom № 3040 vid 27.12.2023. URL: <https://khai.edu/polozenna-pro-poradok-perevirki-akademicnih-ta-naukovih-tekstiv-na-unikalnist> (data zvernennia: 27.03.2026).

20. Rekomendatsii dlia ekspertiv iz rozghliadu vnutrishnoi polityky i protsedur zabezpechennia akademichnoi dobrochesnosti ta zovnishnoi otsinky yikh yakosti: skhval. rishenniam Natsionalnoho ahentstva iz zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity vid 07.06.2022, protokol № 9 (14). URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/06/3.->

%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D1%96%D0%B2-%D0%90%D0%BA%D0%94.pdf (data zvernennia: 27.03.2026).